УДК 364.044:331.5:004.9
JEL I38, J24, O33
DOI https://doi.org/10.32782/2786-765X/2026-15-37

Чалюк Ю.О.
доктор економічних наук,
професор кафедри економічної теорії,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-4128-392X

СМАРТ-МЕХАНІЗМ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ РЕІНТЕГРАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ У ЦИФРОВІЙ ЕКОСИСТЕМІ ЗНАНЬ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНИХ ТА ВОЄННИХ ШОКІВ

У статті обґрунтовано теоретико-методичні засади формування смарт-механізму соціально-економічної реінтеграції ветеранів у цифровій екосистемі знань в умовах воєнних шоків. Запропоновано багаторівневу інституційну архітектуру взаємодії держави, територіальних громад, бізнесу, ветеранських організацій, закладів освіти і науки та міжнародних партнерів. Розроблено смарт-механізм, що поєднує взаємодію суб'єктів реінтеграції з процесами відбору, фінансування, апробації та масштабування соціальних інновацій у цифровій екосистемі знань. Обґрунтовано методичний підхід до відбору соціальних інновацій для ветеранів, що передбачає первинний відбір проєктів, оцінювання їх економічної ефективності за показниками NPV і BCR та подальше оцінювання за системою визначених критеріїв. Визначено роль цифрової екосистеми знань у накопиченні й аналізі даних, трансфері знань та моніторингу результатів. Наукова новизна полягає у розробленні смарт-механізму, що інтегрує інституційне забезпечення, цифрову екосистему знань та систему оцінювання і відбору соціальних інновацій для соціально-економічної реінтеграції ветеранів.

Ключові слова: ветерани, соціально-економічна реінтеграція, економічні шоки, воєнні шоки, смарт-механізм, цифрова екосистема знань, соціальні інновації, цифровізація, ветеранське підприємництво, критерії оцінювання та відбору, економічна стійкість.

Постановка проблеми. Російсько-українська війна спричинила масштабні структурні зміни в економічній і соціальній системах України, трансформувавши ринок праці, структуру людського капіталу, механізми соціального захисту та взаємодію держави, бізнесу і громадянського суспільства. Одним із довгострокових наслідків воєнних шоків є зростання чисельності ветеранської спільноти [1]. Повернення ветеранів до цивільного життя актуалізує необхідність відновлення їхньої економічної активності, професійних траєкторій та соціальних зв'язків. Упродовж 2025–2026 рр. у державній ветеранській політиці України посилюється комплексний підхід, що поєднує професійну адаптацію, працевлаштування, розвиток підприємницьких ініціатив, цифровізацію сервісів та підтримку на рівні територіальних громад [2, 3].

Соціально-економічна реінтеграція ветеранів виходить за межі традиційного соціального захисту та передбачає відновлення їхньої економічної спроможності, реалізацію людського капіталу й повноцінне включення в суспільне життя. Водночас дослідження адаптації ветеранів в Україні виявляють бар'єри у доступі до послуг і ринку праці поряд зі значним інтересом до започаткування власної справи [4]. Це зумовлює потребу в системному механізмі реінтеграції, здатному забезпечити виявлення потреб, акумулювання та аналіз даних, оцінювання альтернативних рішень, розподіл ресурсів і масштабування результативних практик. Програма SPIRIT Світового банку також пов'язує модернізацію системи соціального захисту України з цифровою трансформацією, координацією послуг та розвитком механізмів підтримки реінтеграції ветеранів [5].

Цифровізація створює основу для формування інформаційно-аналітичного середовища, у якому дані, знання, інституційний досвід і результати реалізації програм накопичуються та використовуються для обґрунтування управлінських рішень. Запуск цифрової екосистеми Veteran Pro підтверджує розвиток інтегрованого цифрового супроводу ветеранів [6]. У цьому контексті цифрова екосистема знань може виступати інфраструктурною основою смарт-механізму їх соціально-економічної реінтеграції.

Важливим елементом такого механізму є відбір соціальних інновацій. Обмеженість фінансових ресурсів і диференціація потреб ветеранів зумовлюють необхідність відбору ініціатив, що забезпечують належну економічну та соціальну результативність і мають

© Чалюк Ю.О., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

потенціал для подальшого масштабування. Оцінювання соціальних програм має враховувати економічність, ефективність, результативність і якість, оскільки застосування виключно кількісних критеріїв не дає змоги повною мірою відобразити результати у соціальній сфері [7].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні, де чисельність ветеранської спільноти вже перевищує 2 млн осіб і продовжує зростати, соціально-економічна реінтеграція ветеранів набуває особливої наукової та практичної значущості [1]. Сучасні дослідження цієї проблематики дедалі більше зосереджуються на комплексному поєднанні соціальної адаптації, зайнятості, професійного розвитку, підприємництва та соціальних послуг. В умовах воєнних шоків результативність соціально-економічної реінтеграції ветеранів визначається узгодженою взаємодією держави, бізнесу, громадського сектору та ветеранських організацій, а також упровадженням соціальних інновацій. Дж. Кольє-Грайс, А. Девіс, Р. Патрік та В. Норман визначають соціальні інновації як нові ідеї, моделі та практики, спрямовані на задоволення суспільних потреб і формування нових соціальних відносин [8]. У сфері реінтеграції ветеранів вони можуть формувати нові моделі соціального та економічного включення. Дж. К. Батаглін та І. Круглянскас акцентують на міждисциплінарному характері соціальних інновацій [9], а П. Маркес, К. Морган та Р. Річардсон пов'язують їх результативність з особливостями інституційного середовища [10, с. 496–512]. Це підкреслює важливість координації діяльності суб'єктів, залучених до соціально-економічної реінтеграції ветеранів. Окремим напрямом досліджень є оцінювання результативності соціальних програм. Н. Горішна обґрунтовує комплексний підхід до оцінювання якості соціальних послуг [11, с. 19–32], а Дж. Маллі та Х.-Л. Фернандес наголошують на необхідності врахування поряд із фінансовими показниками змін у добробуті та якості життя отримувачів послуг [12, с. 559–582]. Д. Молінуево пов'язує цифрову трансформацію соціальної сфери зі зміною моделей взаємодії між її учасниками [13], а С. Пінк, Г. Фергюсон та Л. Келлі обґрунтовують розвиток гібридної цифрової соціальної практики [14]. І. Каленюк та Ю. Чалюк розглядають модернізацію соціальних послуг на основі поєднання соціальних інновацій, цифрових технологій та FinTech [15, с. 358–365]. Зазначені підходи формують теоретичне підґрунтя для використання цифрової екосистеми знань як середовища інформаційної взаємодії, трансферу знань і моніторингу результатів. Практичний вимір реінтеграції ветеранів представлений програмами міжнародних партнерів, що охоплюють професійну підготовку, зайнятість, підприємництво та соціальну адаптацію [16], а також корпоративними практиками, спрямованими на економічну реінтеграцію та розвиток людського капіталу ветеранів [17, с. 458–465]. Водночас недостатньо дослідженим залишається питання інтеграції цих інструментів у межах єдиного механізму з використанням цифрової екосистеми знань. Це визначає необхідність обґрунтування смарт-механізму соціально-економічної реінтеграції ветеранів, орієнтованого на координацію учасників, відбір і підтримку соціальних інновацій, трансфер знань та масштабування результативних практик.

Мета статті полягає в теоретико-методичному обґрунтуванні смарт-механізму соціально-економічної реінтеграції ветеранів у цифровій екосистемі знань в умовах воєнних шоків.

Виклад основного матеріалу дослідження. Воєнний шок доцільно розглядати як дестабілізаційний чинник, що має довгостроковий вплив на соціально-економічну систему, трансформуючи ринок праці, зайнятість і структуру людського капіталу. Одним із його наслідків є зміна структури економічно активного населення, пов'язана з поступовим поверненням ветеранів до цивільного життя. Перехід від військової служби до цивільної економічної діяльності актуалізує необхідність професійної адаптації та перекваліфікації, відновлення економічної самостійності, формування нових професійних траєкторій і створення умов для повноцінної інтеграції ветеранів у ринок праці.

Принциповим є перехід від традиційного сприйняття ветерана як отримувача соціальної допомоги до визнання його активним суб'єктом економічних відносин та носієм людського, професійного і соціального капіталу. Відповідно, соціально-економічну реінтеграцію ветеранів пропонується визначати як системний процес відновлення та розвитку їх соціальної й економічної спроможності через професійну адаптацію, зайнятість, підприємництво та повноцінне включення в суспільно-економічні відносини.

Недостатня координація суб'єктів, ресурсів, інформаційних потоків та механізмів оцінювання результативності обмежує системність програм підтримки ветеранів. Це зумовлює необхідність формування багаторівневої системи інституційного забезпечення їх соціально-економічної реінтеграції (рис. 1).

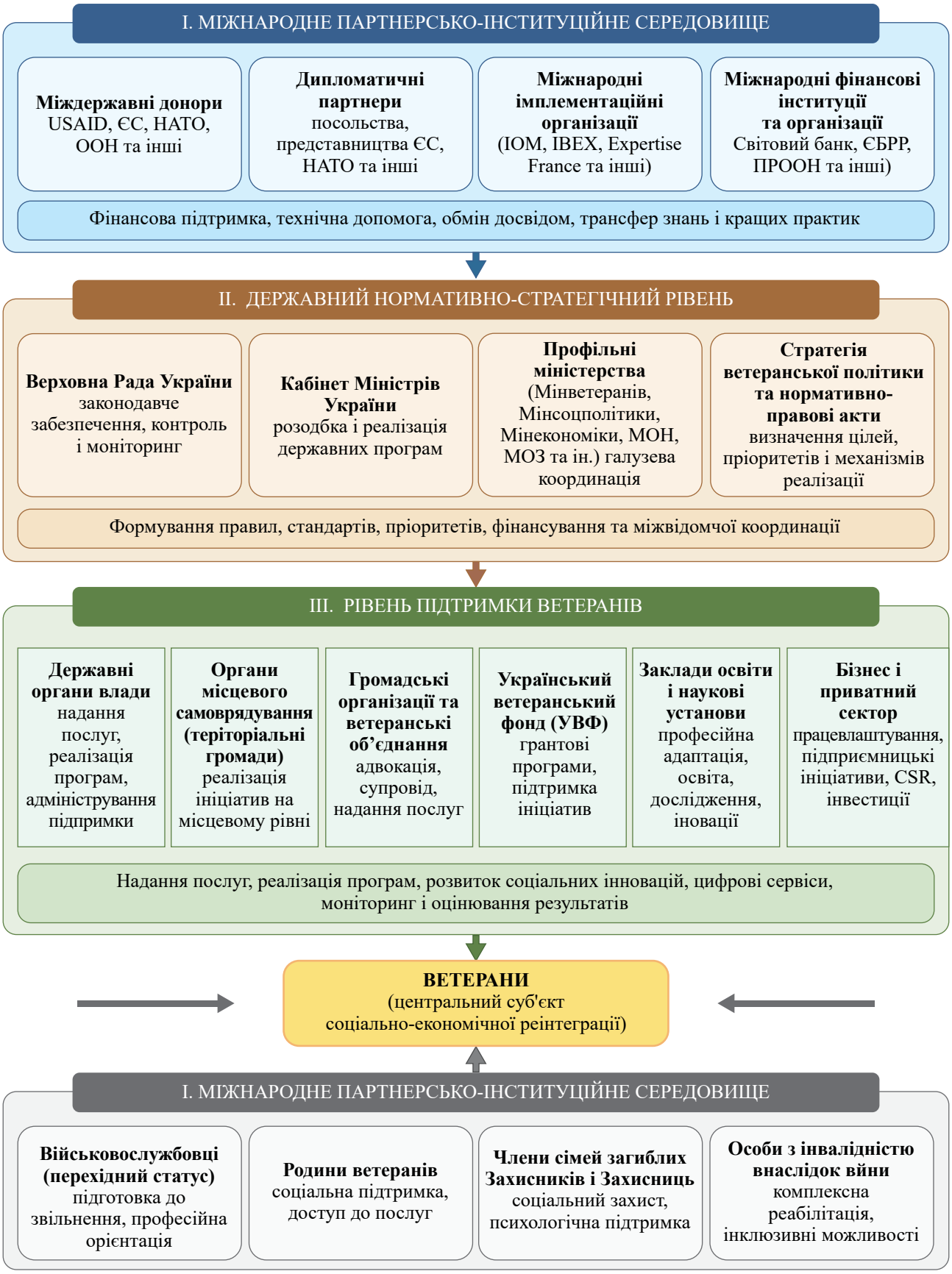

Рис. 1. Багаторівнева система інституційного забезпечення соціально-економічної реінтеграції ветеранів України

Джерело: розроблено автором

У центрі системи перебуває ветеран як суб'єкт реінтеграції, навколо якого формуються міжнародний, державний та операційно-сервісний рівні інституційної взаємодії. Міжнародні партнери надають фінансову, технічну й експертну підтримку та сприяють трансферу кращих практик. На державному рівні визначаються нормативні засади, стратегічні пріоритети та механізми міжвідомчої координації, тоді як операційно-сервісний рівень охоплює безпосередню реалізацію програм і надання послуг органами влади, територіальними громадами, ветеранськими та громадськими організаціями, закладами освіти і науки та бізнесом. Окрему складову формують суміжні цільові групи, залучені до процесів адаптації та реінтеграції ветеранів.

Представлена інституційна архітектура знаходить практичне відображення в сучасній державній ветеранській політиці. Поряд із розвитком цифрових сервісів і професійної адаптації розширюються мережі фахівців із супроводу ветеранів, ветеранських просторів, освітніх програм, інструментів працевлаштування та підтримки підприємництва [3]. На рівні територіальних громад ці напрями доповнюються програмами зайнятості, грантовою підтримкою та цифровими сервісами [18]. Водночас наявність окремих інструментів не забезпечує їх системної взаємодії, що зумовлює необхідність формування смарт-механізму їх інтеграції в цифровій екосистемі знань.

Цифрова екосистема знань формує інформаційно-аналітичне середовище взаємодії суб'єктів реінтеграції, у якому дані трансформуються у знання для обґрунтування управлінських рішень. Інформаційний масив охоплює потреби ветеранів, програми підтримки, вакансії, освітні та підприємницькі можливості, соціальні послуги, фінансові ресурси й результати реалізованих заходів. Верифікація, агрегування та аналітичне опрацювання цих даних дають змогу ідентифікувати потреби, оцінювати альтернативи, визначати результативність програм та забезпечувати трансфер знань і успішних практик [19].

Для системної інтеграції зазначених інструментів запропоновано *смарт-механізм соціально-економічної реінтеграції ветеранів*, що поєднує інституційну взаємодію з процесами відбору, фінансування, апробації та масштабування соціальних інновацій у цифровій екосистемі знань. Вихідною ланкою механізму є ідентифікація актуальних соціально-економічних потреб ветеранів, відповідно до яких формуються вимоги до соціальних інновацій та здійснюється їх конкурсний відбір. Організаційне ядро механізму утворюють Комісія з конкурсу соціальних інновацій для ветеранів, Фонд соціально-економічної реінтеграції ветеранів та цифрова мережа обміну знаннями і досвідом. Комісія здійснює відбір інноваційних рішень, Фонд акумулює державні, місцеві, приватні та міжнародні фінансові ресурси для їх реалізації, а цифрова мережа забезпечує поширення результатів, аналітичних матеріалів та успішних практик.

Інтеграційним середовищем функціонування смарт-механізму є цифрова екосистема знань, що забезпечує взаємодію держави, територіальних громад, бізнесу, ветеранських організацій, закладів освіти і науки та міжнародних партнерів. Соціальні інновації реалізуються за основними напрямами реінтеграції: працевлаштування, професійна адаптація і перекваліфікація, ветеранське підприємництво та соціальна інтеграція. Результатом функціонування смарт-механізму є підвищення соціально-економічної спроможності ветеранів та їх стале включення в економічне і суспільне життя, що сприяє відновленню людського капіталу та економіки України (рис. 2). Практична реалізація запропонованого смарт-механізму потребує формалізації процедури відбору соціальних інновацій для їх подальшого фінансування, апробації та масштабування.

Як показано на рис. 2, оцінювання таких інновацій має ґрунтуватися на сукупності критеріїв, що враховують новизну, реінтеграційний потенціал, практичну реалізованість, масштабованість, результативність і можливості співфінансування. Комплексний характер соціальних інновацій зумовлює доцільність застосування багатокритеріального підходу до їх оцінювання. Зважена рейтингова оцінка дає змогу поєднати кількісні та якісні параметри, зіставити альтернативні проєкти та формалізувати процедуру їх відбору [7]. Для оцінювання соціальних інновацій у сфері ветеранської реінтеграції цей підхід пропонується адаптувати з урахуванням специфіки соціально-економічних потреб ветеранів.

Відбір соціальних інновацій доцільно здійснювати послідовно, починаючи з перевірки їх відповідності встановленим критеріям новизни, спрямованості на реінтеграцію, реалістичності впровадження, потенційного охоплення, соціально-економічного ефекту, можливостей співфінансування, цифрової масштабованості та сталості. Для альтернатив, які пройшли первинний відбір, пропонується здійснювати економічне оцінювання з використанням показників чистої

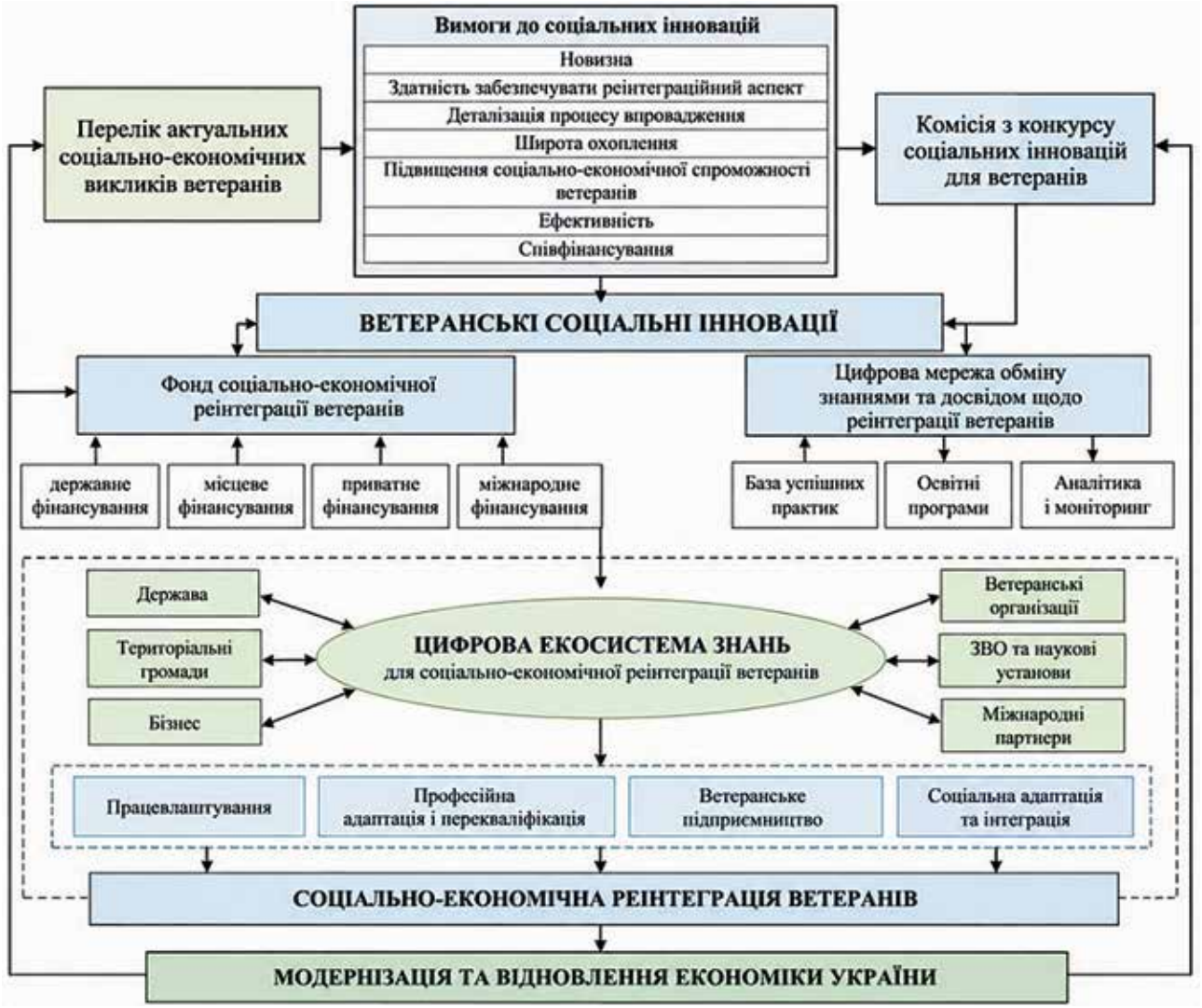

Рис. 2. Смарт-механізм соціально-економічної реінтеграції ветеранів у цифровій екосистемі знань

Джерело: розроблено автором

теперішньої вартості та співвідношення вигід і витрат. Водночас специфіка соціально-економічної реінтеграції ветеранів не дозволяє обмежувати процедуру відбору виключно монетарними параметрами.

$$NPV_j = \Sigma_{t=0}^{T} (B_{jt} - C_{jt}) / (1 + r)^t \qquad (1)$$

де B_{jt} – монетизовані вигоди від реалізації j-ї соціальної інновації у періоді t; C_{jt} – сукупні витрати на її реалізацію у періоді t; r – ставка дисконтування; T – горизонт оцінювання.

$$BCR_j = [\Sigma_{t=0}^{T} B_{jt}/(1+r)^t] / [\Sigma_{t=0}^{T} C_{jt}/(1+r)^t] \qquad (2)$$

Застосування NPV і BCR дозволяє порівняти дисконтовані вигоди та витрати альтернативних проєктів [20, с. 36–38]. Для програм професійної адаптації ветеранів економічні вигоди можуть проявлятися у зростанні доходів від зайнятості, підвищенні рівня працевлаштування, скороченні тривалості безробіття та збільшенні податкових надходжень. У сфері ветеранського підприємництва такими результатами є створення нових підприємств і робочих місць, зростання підприємницьких доходів, залучення інвестицій та розширення податкової бази. Водночас соціальні результати реінтеграції, що не мають обґрунтованої грошової оцінки, доцільно враховувати окремо, не допускаючи їх штучної монетизації.

$$S_j = \Sigma_{i=1}^{n} w_i z_{ij}, \ \Sigma_{i=1}^{n} w_i = 1, \ 0 \le w_i \le 1 \qquad (3)$$

де S_j – інтегральна оцінка j-ї соціальної інновації; z_{ij} – нормалізована оцінка j-ї альтернативи за i-м критерієм; w_i – ваговий коефіцієнт i-го критерію; n – кількість критеріїв. Ваги можуть визначатися експертним методом із залученням представників державних

органів, громад, бізнесу, науково-освітнього сектору, ветеранських організацій і самих ветеранів. Систему критеріїв оцінювання та відбору соціальних інновацій для ветеранів наведено в табл. 1.

Поєднання показників NPV і BCR із системою критеріїв оцінювання та відбору дає змогу врахувати як економічну ефективність, так і реінтеграційний ефект соціальних інновацій. Соціальна значущість проєкту не завжди поєднується з його економічною ефективністю, а економічно вигідний проєкт може мати обмежений вплив на реінтеграцію ветеранів. Тому під час відбору соціальних інновацій необхідно одночасно враховувати їх економічні результати та внесок у соціально-економічну реінтеграцію ветеранів.

Результати апробації відібраних соціальних інновацій мають інтегруватися в цифрову екосистему знань у вигляді структурованих даних про витрати, охоплення ветеранів, отримані ефекти та виявлені бар'єри. Накопичення й аналіз цих даних забезпечують зворотний зв'язок, дають змогу вдосконалювати систему критеріїв оцінювання та відбору й визначати доцільність масштабування успішних практик.

Таким чином, запропонований смарт-механізм формує послідовний цикл: ідентифікація соціально-економічних потреб ветеранів, відбір соціальних інновацій, ресурсне забезпечення, апробація, оцінювання та масштабування. Цифрова екосистема знань забезпечує інформаційно-аналітичний супровід і взаємозв'язок між усіма етапами. Реалізація механізму спрямована на підвищення соціально-економічної спроможності ветеранів, розширення можливостей зайнятості й підприємництва та їх стале включення в економічне життя.

Висновки. У дослідженні обґрунтовано смарт-механізм соціально-економічної реінтеграції ветеранів у цифровій екосистемі знань в умовах воєнних шоків. Реінтеграцію ветеранів визначено як системний процес відновлення та розвитку їх соціальної й економічної спроможності через професійну адаптацію, зайнятість, підприємництво та включення в суспільно-економічні відносини. Запропонований смарт-механізм поєднує інституційну взаємодію з процесами відбору, фінансування, апробації та масштабування соціальних інновацій. Інтеграційним середовищем його функціонування визначено цифрову екосистему знань, що забезпечує накопичення й аналітичне опрацювання даних, трансфер знань, моніторинг результатів та інформаційну взаємодію учасників.

Методичний підхід до відбору соціальних інновацій передбачає первинний відбір проєктів, оцінювання їх економічної ефективності за показниками NPV і BCR та подальше оцінювання за системою визначених критеріїв. Запропонована система критеріїв дає змогу враховувати реінтеграційний потенціал, соціальний ефект, охоплення ветеранів, доступність, масштабованість, сталість і можливості співфінансування соціальних інновацій. Результати апробації відібраних рішень мають накопичуватися в цифровій екосистемі знань і використовуватися для вдосконалення наступних циклів відбору та визначення доцільності масштабування успішних практик.

Практичне застосування смарт-механізму спрямоване на розширення можливостей зайнятості й підприємництва ветеранів, підвищення їх соціально-економічної спроможності та стале включення в економічне життя. Перспективи подальших досліджень пов'язані з апробацією запропонованого механізму, емпіричним визначенням вагових коефіцієнтів критеріїв та оцінюванням результативності його застосування на рівні територіальних громад.

Таблиця 1

Система критеріїв оцінювання та відбору соціальних інновацій для ветеранів

Критерій	Зміст оцінювання
Інноваційність	ступінь новизни рішення порівняно з наявними практиками реінтеграції ветеранів
Реінтеграційний потенціал	здатність сприяти економічному та соціальному включенню ветеранів
Соціальний ефект	очікувані позитивні зміни у соціально-економічному становищі ветеранів
Охоплення	кількість і частка ветеранів, які можуть скористатися запропонованим рішенням
Доступність та інклюзивність	можливість використання рішення різними групами ветеранів
Масштабованість	можливість поширення та відтворення рішення в інших громадах і регіонах, зокрема із застосуванням цифрових технологій
Сталість	здатність проєкту забезпечувати результати після завершення первинного фінансування
Співфінансування	можливість залучення приватних, місцевих та міжнародних ресурсів

Джерело: розроблено автором

Бібліографічний список

1. Матяш Т. В Україні вже понад два мільйони ветеранів. 2026. URL: https://lb.ua/society/2026/08/27/761828_ukrayini_vzhe_ponad_dva_milyoni.html (дата звернення: 25.09.2026).
2. Уряд вибудовує цілісну систему підтримки ветеранів. URL: https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-vybudovuie-tsilisnu-systemu-pidtrymky-veteraniv (дата звернення: 25.09.2026).
3. Ветеранська політика серед ключових пріоритетів Програми дій Уряду на 2025–2026 роки. URL: https://www.kmu.gov.ua/news/veteranska-polityka-sered-kliuchovykh-priorytetiv-prohramy-dii-uriadu-na-2025-2026-roky (дата звернення: 25.09.2026).
4. Adapting to Civilian Life: Entry Points to Strengthen Veterans' Reintegration in Ukraine (Based on reSCORE Ukraine 2024). UNDP. 2025. URL: https://www.undp.org/ukraine/publications/adapting-civilian-life-entry-points-strengthen-veterans-reintegration-ukraine-based-rescore-ukraine-2024 (дата звернення: 25.09.2026).
5. Social Protection for Inclusion, Resilience, Innovation and Transformation (SPIRIT) Program for Ukraine. World Bank. 2025. URL: https://worldbank.org/en/brief/2025/12/16/spirit (дата звернення: 25.09.2026).
6. Уряд запускає цифрову екосистему Veteran Pro. URL: https://www.kmu.gov.ua/news/denys-shmyhal-uriad-zapuskaie-tsyfrovu-ekosystemu-veteran-pro-platformu-pidtrymky-dlia-zakhysnykiv-i-zakhysnyts-ukrainy (дата звернення: 25.09.2026).
7. Азарова Т. В., Абрамов Л. К. *Технологія оцінки соціальних програм та проектів.* Кіровоград: ІСКМ, 2007. 100 с.
8. Caulier-Grice J., Davies A., Patrick R., Norman W. *Defining Social Innovation.* Brussels: European Commission, 2012. 43 p.
9. Bataglin J. C., Kruglianskas I. Social Innovation: Field Analysis and Gaps for Future Research. *Sustainability.* 2022. Vol. 14. 1153. DOI: https://doi.org/10.3390/su14031153
10. Marques P., Morgan K., Richardson R. Social innovation in question. *Environment and Planning C: Politics and Space.* 2018. Vol. 36(3). P. 496–512.
11. Горішна Н. Якість як критерій моніторингу та оцінювання соціальних послуг. S*ocial Work and Education.* 2018. Vol. 5. No. 4. P. 19–32.
12. Malley J., Fernández J.-L. Measuring quality in social care services: theory and practice. *Annals of Public and Cooperative Economics.* 2010. Vol. 81. No. 4. P. 559–582.
13. Molinuevo D. Impact of Digitalisation on Social Services. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2020. 37 p.
14. Pink S., Ferguson H., Kelly L. Digital social work: Conceptualising a hybrid anticipatory practice. *Qualitative Social Work.* 2022. Vol. 21(2).
15. Каленюк І., Чалюк Ю. Модернізація соціальних послуг на основі соціальних інновацій, цифрових технологій та FinTech. *Сталий розвиток економіки.* 2025. № 5(56). С. 358–365. DOI: https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-56-49
16. Closing Ceremony of the EU-Funded Veteran Business Development and Mentorship Programme. Delegation of the European Union to Ukraine. 26.09.2025.
17. Чалюк Ю. О. Ветеранська складова КСВ як механізм соціально-економічної реінтеграції ветеранів в умовах турбулентності та ентропії. *Цифрова економіка та економічна безпека.* 2026. Т. 2. № 23. С. 458–465. DOI: https://doi.org/10.32782/dees.23-67
18. Overview of Veterans Policy in Territorial Communities (12.2025–01.2026). National Institute for Strategic Studies. 2026. URL: https://niss.gov.ua/en/news/komentari-ekspertiv/overview-veterans-policy-territorial-communities-122025-012026 (дата звернення: 25.09.2026).
19. Chaliuk Y. Social Services and Their Impact on Economic Resilience in the Era of Global Digitalization: monograph. Prague: Nemoros, 2026.
20. Пан М. П., Коненко В. В. Проектний аналіз: конспект лекцій. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. 95 с.

References

1. Matiash T. (2026). V Ukraini vzhe ponad dva miliony veteraniv [There are already more than two million veterans in Ukraine]. Available at: https://lb.ua/society/2026/08/27/761828_ukrayini_vzhe_ponad_dva_milyoni.html [in Ukrainian].
2. Uriad vybudovuie tsilisnu systemu pidtrymky veteraniv [The Government is building a comprehensive system of support for veterans]. Available at: https://www.kmu.gov.ua/news/uriad-vybudovuie-tsilisnu-systemu-pidtrymky-veteraniv [in Ukrainian].
3. Veteranska polityka sered kliuchovykh priorytetiv Prohramy dii Uriadu na 2025–2026 roky [Veterans policy among the key priorities of the Government Action Programme for 2025–2026]. Available at: https://kmu.gov.ua/news/veteranska-polityka-sered-kliuchovykh-priorytetiv-prohramy-dii-uriadu-na-2025-2026-roky [in Ukrainian].
4. UNDP. (2025). Adapting to Civilian Life: Entry Points to Strengthen Veterans' Reintegration in Ukraine (Based on reSCORE Ukraine 2024). Available at: https://www.undp.org/ukraine/publications/adapting-civilian-life-entry-points-strengthen-veterans-reintegration-ukraine-based-rescore-ukraine-2024

5. World Bank. (2025). Social Protection for Inclusion, Resilience, Innovation and Transformation (SPIRIT) Program for Ukraine. Available at: https://www.worldbank.org/en/brief/2025/12/16/spirit
6. Uriad zapuskaie tsyfrovu ekosystemu Veteran Pro [The Government launches the Veteran Pro digital ecosystem]. Available at: https://www.kmu.gov.ua/news/denys-shmyhal-uriad-zapuskaie-tsyfrovu-ekosystemu-veteran-pro-platformu-pidtrymky-dlia-zakhysnykiv-i-zakhysnyts-ukrainy [in Ukrainian].
7. Azarova T. V. & Abramov L. K. (2007). *Tekhnolohiia otsinky sotsialnykh prohram ta proektiv* [Technology for evaluating social programmes and projects]. Kirovohrad: ISKM. [in Ukrainian].
8. Caulier-Grice J., Davies A., Patrick R. & Norman W. (2012). *Defining Social Innovation.* Brussels: European Commission.
9. Bataglin J. C. & Kruglianskas I. (2022). Social Innovation: Field Analysis and Gaps for Future Research. *Sustainability,* vol. 14, 1153. DOI: https://doi.org/10.3390/su14031153
10. Marques P., Morgan K. & Richardson R. (2018). Social innovation in question. *Environment and Planning C: Politics and Space,* vol. 36(3), pp. 496–512.
11. Horishna N. (2018). Yakist yak kryterii monitorynhu ta otsiniuvannia sotsialnykh posluh [Quality as a criterion for monitoring and evaluation of social services]. *Social Work and Education,* vol. 5, no. 4, pp. 19–32. [in Ukrainian].
12. Malley J. & Fernández J.-L. (2010). Measuring quality in social care services: theory and practice. *Annals of Public and Cooperative Economics,* vol. 81, no. 4, pp. 559–582.
13. Molinuevo D. (2020). *Impact of Digitalisation on Social Services.* Luxembourg: Publications Office of the European Union.
14. Pink S., Ferguson H. & Kelly L. (2022). Digital social work: Conceptualising a hybrid anticipatory practice. *Qualitative Social Work,* vol. 21(2).
15. Kaleniuk I. & Chaliuk Y. (2025). Modernizatsiia sotsialnykh posluh na osnovi sotsialnykh innovatsii, tsyfrovykh tekhnolohii ta FinTech [Modernization of social services based on social innovations, digital technologies and FinTech]. *Stalyi Rozvytok Ekonomiky,* no. 5(56), pp. 358–365. DOI: https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-56-49 [in Ukrainian].
16. Delegation of the European Union to Ukraine. (2025). *Closing Ceremony of the EU-Funded Veteran Business Development and Mentorship Programme.*
17. Chaliuk Y. O. (2026). Veteranska skladova KSV yak mekhanizm sotsialno-ekonomichnoi reintehratsii veteraniv v umovakh turbulentnosti ta entropii [Veteran component of CSR as a mechanism for the socio-economic reintegration of veterans under conditions of turbulence and entropy]. *Tsyfrova Ekonomika ta Ekonomichna Bezpeka,* vol. 2, no. 23, pp. 458–465. DOI: https://doi.org/10.32782/dees.23-67 [in Ukrainian].
18. National Institute for Strategic Studies. (2026). *Overview of Veterans Policy in Territorial Communities (12.2025–01.2026).* Available at: https://niss.gov.ua/en/news/komentari-ekspertiv/overview-veterans-policy-territorial-communities-122025-012026
19. Chaliuk Y. (2026). *Social Services and Their Impact on Economic Resilience in the Era of Global Digitalization: monograph.* Prague: Nemoros.
20. Pan M. P. & Konenko V. V. (2019). *Proektnyi analiz: konspekt lektsii* [Project analysis: lecture notes]. Kharkiv: O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv. [in Ukrainian].

Yuliia Chaliuk
Doctor of Economic Sciences,
Professor of the Department of Economic Theory,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-4128-392X

SMART MECHANISM FOR THE SOCIO-ECONOMIC REINTEGRATION OF VETERANS IN A DIGITAL KNOWLEDGE ECOSYSTEM UNDER ECONOMIC AND WARTIME SHOCKS

The article substantiates the theoretical and methodological foundations for the development of a smart mechanism for the socio-economic reintegration of veterans within a digital knowledge ecosystem under wartime shocks. Particular attention is paid to the need for coordinated interaction among the actors involved in veterans' reintegration and the integration of existing support instruments within a unified mechanism. A multilevel institutional architecture is proposed, bringing together the state, local communities, businesses, veteran organisations, educational and research institutions, and international partners. A smart mechanism has been developed that combines interaction among the actors involved in veterans' reintegration with the processes of selecting, financing, piloting, and scaling social innovations within a digital knowledge ecosystem. The digital knowledge ecosystem is defined as the integrative environment for the functioning of the smart mechanism, providing data accumulation and analytical processing, knowledge transfer, information exchange among stakeholders, monitoring of results, and dissemination of successful practices. A methodological approach to the selection of social innovations for veterans is substantiated, involving the initial selection of projects, assessment of their economic efficiency using NPV and BCR indicators, and subsequent assessment based on a system of defined criteria. The proposed system of criteria makes

it possible to take into account the reintegration potential and social impact of social innovations, veteran coverage, accessibility and inclusiveness, scalability, sustainability, and opportunities for co-financing. The combination of NPV and BCR indicators with the system of evaluation and selection criteria enables both the economic efficiency and the reintegration effects of social innovations to be taken into account. This is particularly important because a socially significant project may not always demonstrate high economic efficiency, while an economically efficient project may have a limited impact on veterans' reintegration. The results of piloting selected social innovations are proposed to be accumulated within the digital knowledge ecosystem as structured data on costs, veteran coverage, achieved outcomes, and identified barriers. The accumulation and analysis of these data provide feedback for improving subsequent selection cycles and determining the feasibility of scaling successful practices. The proposed smart mechanism thus forms a consistent cycle that includes the identification of veterans' socio-economic needs, the selection of social innovations, resource provision, piloting, evaluation, and scaling. The scientific novelty of the study lies in the development of a smart mechanism that integrates institutional support, the digital knowledge ecosystem, and a system for the evaluation and selection of social innovations aimed at the socio-economic reintegration of veterans. The practical significance of the proposed approach lies in its potential application for expanding veterans' employment and entrepreneurship opportunities, strengthening their socio-economic capacity, and ensuring their sustainable inclusion in economic life.

Keywords: veterans, socio-economic reintegration, economic shocks, wartime shocks, smart mechanism, digital knowledge ecosystem, social innovations, digitalization, veteran entrepreneurship, evaluation and selection criteria, economic resilience.

Дата надходження статті: 30.09.2026
Дата прийняття статті до публікації: 27.10.2026
Дата публікації статті: 18.11.2026